

Η διδασκαλία της Φιλοσοφίας (Φ374)

5^η ενότητα: Η φιλοσοφία στη Μέση Εκπαίδευση
(2) Άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Γιώργος Ζωγραφίδης
Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ενότητα 5^η: Η φιλοσοφία στη Μέση Εκπαίδευση (2)

Άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η θέση της φιλοσοφίας στη γαλλική δευτεροβάθμια εκπαίδευση: τα θέματα, τα κείμενα και το baccalauréat
2. Η εισαγωγή της φιλοσοφίας στο ΑΠ του Ηνωμένου Βασιλείου
3. Βασική βιβλιογραφία.

Τα θέματα, τα κείμενα και το baccalauréat

1. Η θέση της φιλοσοφίας στη γαλλική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 1

- Το μάθημα της φιλοσοφίας έχει μακρά παράδοση στο κοσμικό γαλλικό κράτος. Όταν θεσπίστηκε το baccalauréat, το 1809 από τον Ναπολέοντα, η φιλοσοφία ορίστηκε ως ένα από τα κύρια μαθήματα.
- Στη συστηματική διδασκαλία της φιλοσοφίας στο Γαλλικό Εκπαιδευτικό Σύστημα του 19^{ου} αιώνα, η επίδραση του οποίου συνεχίζει έως σήμερα, συνέβαλε αποφασιστικά ο φιλόσοφος Victor Cousin – ο οποίος το διαμόρφωσε ως το κατεξοχήν μάθημα κατανόησης των φιλοσοφικών ιδεών και γενικότερων αξιών, αλλά και εκμάθησης της χρήσης τους στον δημόσιο λόγο και στις συζητήσεις.

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 2

- Η περίοδος του Cousin ήταν διαμορφωτική για το μάθημα της φιλοσοφίας και δεν είναι τυχαίο που το μάθημα σχεδόν εξαφανίστηκε στην αυταρχική περίοδο της μοναρχίας –ουσιαστικά απέμεινε μία «λογική».
- Η αναγέννηση της διδασκαλίας της φιλοσοφίας (1863-1879).
- Η περίοδος της σταθερότητας (1880-1901).
- Η φιλοσοφία εν μέσω μεταρρυθμίσεων και αντιμεταρρυθμίσεων (1902-1939).
- Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας της φιλοσοφίας (1940-1990) –εκδημοκρατισμός & κοινωνικές αλλαγές
- Η σύγχρονη συνθήκη (1991–)

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 3

Στο εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας κεντρική θέση έχει η διδασκαλία των βασικών αρχών της φιλοσοφίας και ορισμένων θεμελιακών κειμένων της.

- Η μία από τις τελικές κατευθύνσεις για την απόκτηση του baccalauréat (αντίστοιχο με το απολυτήριο Λυκείου) είναι η «φιλολογική», στην οποία οι μαθητές διδάσκονται το μάθημα της φιλοσοφίας οκτώ ώρες εβδομαδιαίως.
- Το μάθημα της φιλοσοφίας διδάσκεται και στις δύο άλλες κατευθύνσεις, την επιστημονική και την οικονομική-κοινωνική (δύο ώρες).

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 4

- Κάθε χρόνο περίπου 600.000 υποψήφιοι διαγωνίζονται στο μάθημα της φιλοσοφίας στις τετράωρες εξετάσεις του baccalauréat.
- Αντικείμενο: η συγγραφή ενός δοκιμίου πάνω σε κάποιο φιλοσοφικό ερώτημα ή ο σχολιασμός ενός αποσπάσματος από φιλοσοφικό κείμενο. Δίνονται 3 θέματα προς επιλογή.
- Τα ερωτήματα είναι ανοιχτά, αξιολογούνται ως σημαντικά και επίκαιρα όχι μόνο στο πεδίο των ειδικών φιλοσόφων αλλά της καθημερινής ζωής του πολίτη, θεωρείται πως οξύνουν την κριτική σκέψη και απαιτούν καλή επιχειρηματολογία.
- Κύριος σκοπός τους (όπως όλου του μαθήματος) είναι να αναπτύξουν την ικανότητα για προσωπικό στοχασμό.

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 5

ΘΕΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ (baccalauréat) (α)

- Είναι ο άνθρωπος καταδικασμένος να δημιουργεί ψευδαισθήσεις για τον εαυτό του;
- Μπορούμε να αποδείξουμε μια επιστημονική υπόθεση;
- Είναι καθήκον μας να αναζητούμε την αλήθεια;
- Θα είχαμε μεγαλύτερη ελευθερία χωρίς το κράτος;
- Μπορούν να υπάρχουν φυσικές επιθυμίες;
- Ο μόνος σκοπός της εργασίας είναι να αποβεί χρήσιμη;
- Κάθε πεποίθηση είναι ενάντια στον λόγο;
- Μπορεί η επιθυμία να είναι αδιάφορη;

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 6

ΘΕΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ (baccalauréat) (β)

- Είμαστε αιχμάλωτοι του παρελθόντος;
- Τα έργα τέχνης πρέπει να είναι ευχάριστα;
- Η τεχνολογική ανάπτυξη απειλεί την ελευθερία μας;
- Είναι παράλογο να επιθυμείς το αδύνατον;
- Υπάρχουν ερωτήματα που δεν απαντά καμία επιστήμη;
- Η γλώσσα προδίδει τη σκέψη;
- Η ιστορική αντικειμενικότητα προϋποθέτει έναν αμερόληπτο ιστορικό;
- Τι κερδίζει κάποιος όταν ανταλλάσσει;

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 7

ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (α)

Το υποκείμενο

- Η συνείδηση
- Η αντίληψη
- Το ασυνείδητο
- Ο άλλος
- Η επιθυμία
- Η ύπαρξη
- Ο χρόνος

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 8

ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (β)

Η κουλτούρα

- Η γλώσσα
- Η τέχνη
- Η εργασία
- Η τεχνική
- Η θρησκεία
- Η ιστορία

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 9

ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (γ)

Ο λόγος και το πραγματικό

- Θεωρία και εμπειρία
- Η απόδειξη
- Η ερμηνεία
- Το ζωντανό ον
- Η ύλη
- Το πνεύμα
- Η αλήθεια

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 10

ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (δ)

Η πολιτική

- Η κοινωνία
- Η δικαιοσύνη και το δίκαιο
- Το κράτος

Η ηθική

- Η ελευθερία
- Το καθήκον
- Η ευτυχία

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 11

ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΖΕΥΓΗ - ΟΡΟΙ

- Απόλυτο/σχετικό
- Αφηρημένο/συγκεκριμένο
- Δυνάμει/ενεργεία
- Ανάλυση/σύνθεση
- Αιτία/αποτέλεσμα
- Ενδεχόμενο/αναγκαίο/δυνατό
- Πίστη/γνώση
- Ουσιώδες/κατά συμβεβηκός
- Εξήγηση/κατανόηση
- Μορφικό/υλικό
- Ιδεώδες/πραγματικό
- Γένος/είδος/άτομο
- Ταυτότητα/ισότητα/διαφορά
- Άμεσο/έμμεσο
- Αντικειμενικό/υποκειμενικό
- Καταγωγή/θεμέλιο
- Ομοιότητα/αναλογία
- Υπερβατικό/εμμενές
- Καθολικό/γενικό/επιμέρους
- Νόμιμο/νομιμοποιημένο

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 12

Τα βασικά κείμενα –1

- Πλάτων
- Αριστοτέλης
- Επίκουρος
- Λουκρήτιος
- Σενέκας
- Κικέρων
- Επίκτητος

Αρχαιότητα & Μέσοι Χρόνοι

- Μάρκος Αυρήλιος
- Πλωτίνος
- Αυγουστίνος
- Αβερρόης
- Θωμάς Ακινάτης
- Γουλιέλμος Όκκαμ

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 13

Τα βασικά κείμενα –2

- Machiavelli
- Montaigne
- Hobbes
- Descartes
- Pascal
- Spinoza
- Locke
- Malebranche

Νεότερη φιλοσοφία

- Leibniz
- Vico
- Berkeley
- Montesquieu
- Hume
- Rousseau
- Diderot
- Kant

Η φιλοσοφία στη γαλλική Β/μια εκπαίδευση 14

Τα βασικά κείμενα –3

- Hegel
- Schopenhauer
- Tocqueville
- Comte
- Cournot
- J. Stuart Mill
- Kierkegaard
- Marx
- Nietzsche
- Freud

Σύγχρονη περίοδος

- Husserl
- Bergson
- Alain
- Russell
- Bachelard
- Heidegger
- Wittgenstein
- Popper
- Sartre
- Arendt
- Merleau-Ponty

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2. Η εισαγωγή της φιλοσοφίας στο ΑΠ του Ηνωμένου Βασιλείου

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 1

- Στο Ηνωμένο Βασίλειο χορηγείται το «Γενικό Πιστοποιητικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (GCSE).
- Κομμάτι του αποτελεί η θεματική αξιολόγηση στο «Προχωρημένο επίπεδο» (A Level) , μετά από φοίτηση δύο ετών.
- Το A Level περιλαμβάνει (α) το AS Level (ή A1) και (β) το A2 Level.
- Το σύστημα βρίσκεται από το 2015 σε μεταρρύθμιση.

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 2

- Το Αναλυτικό Πρόγραμμα έχει αλλάξει από το 2000 και στο A Level υπάρχουν οι ενότητες:
 - - «Φιλοσοφία και Θρησκευτικές Σπουδές»
 - - «Φιλοσοφία και Ηθική»

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 3

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΟ A-LEVEL

- Η ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος μεταβιβάσιμων ικανοτήτων που μπορούν να εφαρμοστούν και εκτός της μελέτης της φιλοσοφίας
- Η ενσωμάτωση θεμάτων και κειμένων που επιτρέπουν στους καθηγητές να σχεδιάσουν τις πλέον κατάλληλες θεματικές ενότητες ή να επιλέξουν τα πλέον κατάλληλα κείμενα
- Η βοήθεια προς τους φοιτητές να αποκτήσουν στιβαρά θεμέλια για κεντρικές φιλοσοφικές έννοιες, θέματα, κείμενα και τεχνικές
- Η ανάπτυξη της ικανότητας των φοιτητών να σκέφτονται με λογικό τρόπο, να διαμορφώνουν τις δικές τους κρίσεις, να εκφράζουν τον εαυτό τους με συνοχή και να συμβάλουν στη διαδικασία μιας συζήτησης ή λογομαχίας
- Η θεώρηση από τους φοιτητές των φιλοσοφικών προβλημάτων μέσα από τη μελέτη ενός σημαντικού κειμένου

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 4

Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΑΠ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

AS Level

- Ενότητα 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1
- Ενότητα 2: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 2

A2 Level

- Κεντρικά θέματα της φιλοσοφίας
- Φιλοσοφικά προβλήματα

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 5

AS Level - Εν. 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1

Λόγος και εμπειρία

- Ο νους ως άγραφος πίνακας: (α) ότι όλες οι ιδέες προέρχονται και καθορίζονται από την αισθητηριακή αντίληψη – (β) ότι κάθε τι που υπάρχει ή συμβαίνει πρέπει να δικαιολογείται από την αισθ. αντίληψη
- Η έμφυτη γνώση: (α) νόημα και σημασία της θεωρίας περί έμφυτων ιδεών, (β) κριτική της αξίωσης ότι μέσω a priori ενόρασης ή/και απόδειξης θεμελιώνονται κρίσεις περί υπαρκτού
- Διανοητικά σχήματα: η ιδέα ότι η εμπειρία είναι νοητή διότι αναπαριστά την αίσθηση μέσω προκαθορισμένων διανοητικών σχημάτων

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 6

AS Level - Εν. 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1

Για ποιον λόγο πρέπει να με κυβερνούν άλλοι;

- Η φυσική κατάσταση: έκθεση διαφορετικών απόψεων για την πρωταρχική κατάσταση της ανθρωπότητας (Hobbes και Locke)
- Η πολιτική υποχρέωση και η συναίνεση: (α) η εθελούσια και δεσμευτική συναίνεση ως βάση της νόμιμης πολιτικής υποχρέωσης - (β) Οι έννοιες της εξουσίας, αυθεντίας και νομιμοποίησης.
- Ανυπακοή και διαφωνία: (α) η ιδέα ότι έχουμε υποχρεώσεις μόνον εάν έχουμε εγγυημένο δικαίωμα διαφωνίας - (β) η πολιτική ανυπακοή, η παράνομη δημόσια πράξη για πολιτικούς σκοπούς

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 7

AS Level - Εν. 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1

Για ποιον λόγο πρέπει να είμαι ηθικός;

- Η ηθικότητα ως κοινωνικό συμβόλαιο: (α) η ηθικότητα είναι μία συμφωνία προς την αμοιβαία προκοπή – (β) μπορεί να είναι προϊόν ενός συμβολαίου;
- Η ηθικότητα ως συστατική του προσωπικού συμφέροντος: (α) αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο στο πλαίσιο μιας ενάρετης ζωής – (β) απαιτείται ο ενάρετος χαρακτήρας ή απλώς η συμμόρφωση προς τους ηθικούς κανόνες;
- Η ηθικότητα ως υπέρβαση του προσωπικού συμφέροντος: (α) τα ηθικά κίνητρα θεωρούνται καθολικές προσταγές – (β) τέτοιες προσταγές είναι αφηρημένες; Μπορούν να μας καθοδηγήσουν; Χωρίς προσωπικό συμφέρον έχουμε κίνητρα να πράττουμε ηθικά;

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 8

AS Level - Εν. 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1

Η ιδέα του Θεού

- Οι θεϊκές ιδιότητες: ο Θεός των μονοθεϊστικών θρησκειών ορίζεται ως παντοδύναμος, παντογνώστης και πανάγαθος, υπερβατικός και εμμενής, αιώνιος. Τι σημαίνουν αυτές οι ιδιότητες; Είναι συμβατές μεταξύ τους;
- Το οντολογικό επιχείρημα: (α) η a priori απόδειξη: η νοητική σύλληψη της ύπαρξης Θεού συνεπάγεται την αναγκαιότητα της ύπαρξής του
- Η καταγωγή του 'Θεού': (α) αξιολόγηση της αντίληψης ότι η ιδέα του θεού είναι έμφυτη – (β) εξηγήσεις γενετικές και κοινωνικές της ιδέας του θεού

Η φιλοσοφία στο Η.Β. 9

AS Level - Εν. 1: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία 1

Πρόσωπα

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας προσωπικότητας; Ορθολογικότητα, αναστοχασμός των εμπειριών, αισθήματα και κίνητρα, κατοχή διαφόρων πεποιθήσεων, αυτεπίγνωση, δημιουργικότητα, αυτονομία ή ατομικότητα, διαμόρφωση εαυτού μέσω επιλογών, σκοπών, πράξεων και αντιδράσεων, ανάληψη ευθύνης για τα παραπάνω, χρήση γλώσσας, κοινωνικότητα ύπαρξης, ταυτότητα μέσω σχέσεων με άλλους
- Τι είναι πρόσωπο; Όλοι οι άνθρωποι είναι πρόσωπα. Μπορεί να είναι πρόσωπα μη-άνθρωποι (ζώα, μηχανές);
- Τι διασφαλίζει την προσωπική μας ταυτότητα μέσα στον χρόνο;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3. Βασική βιβλιογραφία

Βασική βιβλιογραφία 1

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ –1

1. Βώκος Γ., *Φιλοσοφία και εκπαιδευτική πολιτική: Ο Καρτεσιανισμός στη Γαλλική Παιδεία τον 19^ο αιώνα*. Αθήνα: Λωτός, 1987.
2. Poucet B., *Enseigner la philosophie: Histoire d'une discipline scolaire (1860-1990)*. Παρίσι: CNRS, 2002.
3. Poucet, B. (επιμ.), *Enseignement et pratiques de la philosophie*. Bordeaux: Presses Universitaires de Bordeaux, 2015.
4. «Η θαυμαστή διδασκαλία της φιλοσοφίας στα λύκεια της Γαλλίας: ένα εκπαιδευτικό σύστημα προσαρμοσμένο στη σκέψη», εφημ. *Το Βήμα* 8.6.2013.

Βασική βιβλιογραφία 2

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ –2

1. Durozoi, G., *Fiches bac Philosophie Tle L, ES, S: fiches de révision - Terminale séries generals*. Paris: Hatier, 2015.
2. Godin, C., *Le Bac Philosophie pour les Nuls*. Paris: Editions First, 2008.
3. Russ, J. & C. Badal-Leguill, *Philosophie Tle - Les chemins de la pensée: Préparation au BAC*. Paris: Bordas, 2012
4. Russ, J., *La dissertation et le commentaire de texte philosophiques Terminales L/ES/S*. Paris: Arman Colin, 2003.
5. Sage, A., *Philosophie - Terminales séries technologiques*. Paris: Nathan, 2012.
6. Vanhoutte, D., *ABC du BAC Excellence Philosophie Term L.ES.S*. Paris: Nathan, 2015.

Βασική βιβλιογραφία 3

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ ΤΟΥ Η.Β.

1. Jones, G. κ.ά., *An Introduction to philosophy for AS Level*. Λονδίνο: Hodder Education, 2008.
2. Lacewing, M., *Philosophy for AS*. Λονδίνο: Routledge, 2014.
3. Lally, J. κ.ά., *OCR AS Critical Thinking Student Book*, 2nd edition. Λονδίνο: Heinemann, 2008.
4. Hamilton, C., *Understanding Philosophy for AS Level*. Λονδίνο: Nelson Thornes, 2003.
5. Cluett, C. κ.ά., *AQA Philosophy A2: Student's Book*. Λονδίνο: Nelson Thornes, 2008.
6. Johnson, S. κ.ά., *Understanding Philosophy for A2 Level AQA*. Nelson Thornes, 2005.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Ζωγραφίδης.
«Η διδασκαλία της φιλοσοφίας. Η φιλοσοφία στη Μέση Εκπαίδευση (2):
Άλλες ευρωπαϊκές χώρες». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από
τη δικτυακή διεύθυνση: <https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS456/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Ματίνα-Ιωάννα Κυριαζοπούλου
Θεσσαλονίκη, 15.1.2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

